Bezuinigingsscenario’s 2026

Inleiding
In de aanbiedingsbrief (d.d. 8 maart 2024) bij het Meerjarenontwikkelplan Brandweer 2024-2027 is aangegeven dat dit plan in de ogen van het bestuur van VR NHN een adequaat antwoord is op de urgenties die binnen de brandweer spelen. Hiervoor stellen de raden via de kadernota’s extra middelen beschikbaar. Bij de behandeling van het Meerjarenontwikkelplan Brandweer 2024-2027 gaven enkele raden een zienswijze op de kadernota 2025. Zij verzochten om de mogelijkheden voor kostenbesparingen in beeld te brengen door de gemeentelijke financiën vanaf 2026.

In deze lijn volgde op 5 juli 2024 de opdracht van het algemeen bestuur, in lijn met het verzoek dat door de Regietafel Noord-Holland Noord aan alle gemeenschappelijke regelingen is gedaan. Het algemeen bestuur verzocht de veiligheidsregio scenario's voor een mogelijke taakstelling vanaf 2026 van 1%, 3%, 5% en 7% uit te werken.

De organisatie heeft invulling gegeven aan deze opdracht en alle gevraagde bezuinigingsscenario’s uitgewerkt. Het bestuur heeft deze uitwerking zorgvuldig getoetst aan de maatschappelijke en bestuurlijke impact en tevens gekeken naar de effecten hiervan voor stad en platteland. Daarnaast is gekeken naar de mate waarin de maatregelen onomkeerbaar zijn. In voorliggende uitwerking worden de mogelijke bezuinigingsmaatregelen op hoofdlijnen gepresenteerd. Deze zijn op concreter niveau terug te vinden in bijgevoegde tabellen.

Gehanteerde methodiek
De bezuinigingsscenario’s zijn door de organisatie uitgewerkt op basis van de opdracht van het algemeen bestuur (d.d. 5 juli 2024). In deze opdracht staan drie belangrijke uitgangspunten:

1. Bezuinigen verloopt volgens het schilmodel, zoals gepresenteerd in het algemeen bestuur. Pas als laatste wordt gekeken naar wettelijke taken.
2. De doorontwikkeling van de brandweer, met nadruk op wettelijke taken, wordt voortgezet. Vanuit deze urgentie wordt er niet bezuinigd op brandweerposten, vrijwilligers of vakbekwaamheid.
3. Er wordt tevens gekeken naar mogelijke inkomsten van externe financiers.

De bezuinigingen zijn gebaseerd op uw gemeentelijke bijdrage voor 2026.

Algemene noties bij uitwerken bezuinigingsscenario’s
De veiligheidsregio is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een krachtige en wendbare organisatie die klaarstaat voor elke crisis. Tijdens crises als Corona en de grote toename van de instroom van asielzoekers en Oekraïners hebben veiligheidsregio’s keer op keer een essentiële rol gespeeld en hun nut bewezen. De rol van de veiligheidsregio wordt steeds belangrijker nu de complexiteit van crisissen toeneemt en de geopolitieke spanningen verder oplopen. Deze ontwikkelingen eisen extra alertheid en voorbereiding van de veiligheidsregio om de samenleving te beschermen tegen leed en schade en om de maatschappelijke weerbaarheid te versterken. Bezuinigen op de veiligheidsregio staat hiermee op gespannen voet.

Daarnaast wringen al te vergaande bezuinigingen met het onlangs vastgestelde meerjarenbeleidsplan 2024-2027 en staan deze in contrast met de recente, breed gesteunde beslissing van het algemeen bestuur om structurele middelen beschikbaar te stellen ter versterking van de brandweer. Deze middelen zijn

bedoeld om paraatheidsproblemen, vakbekwaamheidsuitdagingen en de moderniseringsbehoefte aan te pakken.

Met het beëindigen van taken gaan kennis en kunde verloren, die niet zomaar opnieuw zijn opgebouwd. Te denken valt bijvoorbeeld aan de niet-wettelijke taken als duiken, (brand)veilig leven, brandonderzoek en het stopzetten van onze jeugdbrandweer.

Ten slotte gaan de beschreven bezuinigingen gepaard met zowel frictie- als desintegratiekosten. Hoewel dit om incidentele middelen gaat, betreft het een aanzienlijk bedrag in het jaar 2026 (met mogelijke uitloop naar 2027) voor ontslagkosten voor medewerkers en afschrijvingskosten van materieel.

Bezuinigingsthema's
De onderzochte maatregelen zijn ondergebracht in drie thema's: versoberen, vertragen en verminderen. Hieronder worden ze zoals gezegd op hoofdlijnen gepresenteerd. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de tabellen.

Versoberen
Allereerst worden investeringen teruggebracht om de incidentenbestrijding van gevaarlijke stoffen anders in te richten. Daarmee kan de organisatie voldoen aan haar wettelijke taak, passend bij een nieuwe (landelijke) visie op dit vraagstuk.
Daarnaast richten de bezuinigingsmaatregelen binnen dit thema zich op de personele en bestuurlijke voorzieningen. Dit heeft gevolgen voor het vitaliteitsbeleid van de organisatie, haar arbeidsmarktpositie en werkgeverschap. Hiermee wordt ook de aantrekkelijkheid voor (potentiële) brandweervrijwilligers beperkt, door de verlaging van de aanvullende bijdrage voor de personeelsvereniging.

Vertragen
Binnen dit thema wordt voorgesteld de realisatie van een 24 uursdienst in de strategisch gepositioneerde kazerne in Hoorn aan te passen naar een 12-uursdienst van maandag tot en met zondag. In het meerjarenontwikkelplan brandweer is door de VR een investering gevraagd aan de raden, die is toegekend. Onderdeel hiervan is de invoering van een 24/7 beroepsbrandweer in Hoorn, die noodzakelijk is om de wettelijke brandweertaak te blijven uitvoeren. Het beschikbaarheidsprobleem speelt met name overdag en minder in de avond en nacht, aangezien brandweervrijwilligers dan veelal thuis zijn. Daarom wordt voorgesteld om Hoorn de komende jaren te versterken naar een 12/7-bezetting, waarmee een substantieel bedrag kan worden bespaard.

Verminderen
Deze maatregelen richten zich op het terugbrengen van externe inhuur van specialistische kennis, van het innovatie- en opleidingsbudget en van de personele oefencapaciteit voor de crisisorganisatie. Daarnaast wordt materieel afgestoten en worden investeringen teruggebracht. Ook zal in deze maatregel de capaciteit van Veilig Leven worden verminderd waardoor minder preventieve activiteiten worden uitgevoerd. Deze maatregelen hebben gevolgen voor de ambities van de organisatie; ze raken de geoefendheid van de crisisorganisatie, het zijn van een informatiegestuurde organisatie en het werkgeverschap.

Toekomstige uitdagingen
Naast de financiële uitdagingen voor gemeenten onderzoekt het Rijk ook hoe verdere besparingen kunnen worden gerealiseerd. Er is een voornemen om 10% te bezuinigen op de bijzondere doeluitkering voor rampenbestrijding (BDUR). Deze bijdrage, die iedere veiligheidsregio ontvangt, dreigt daarmee met ongeveer 1 miljoen per jaar structureel gekort te worden. Dit betreft voor alle duidelijkheid *extra* bezuinigingen die nog niet in dit scenario zijn verwerkt en waarvan de impact eveneens fors zal zijn.

Zienswijze raden
Bezuinigen binnen de publieke sector is nooit eenvoudig, zeker niet als de gevolgen ervan de veiligheid van onze inwoners raken. Alles afwegend komt het bestuur van VR NHN tot de bevinding dat meer dan 4% (€2.300.000) bezuinigen fundamenteel ten koste zou gaan van de slagkracht van de veiligheidsregio en daarmee van de veiligheid van onze inwoners. Daarom vindt u in tabel 1 een specificatie van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen tot 4%. In tabel 2 zijn verdergaande maatregelen opgenomen. Dit zijn de maatregelen die wij moeten overwegen wanneer de raden ons meegeven dat er meer dan 4% bezuinigd moet worden.

Wij hopen dat u hiermee een goed beeld heeft gekregen van (de effecten van) mogelijke bezuinigingen op de organisatie. VR NHN zal aanwezig zijn bij de regionale raadsinformatiebijeenkomsten begin 2025, om de kadernota en de bezuinigingsmaatregelen toe te lichten.
We nodigen de raden van alle zestien deelnemende gemeenten uit om met de zienswijze op de kadernota ook hun reactie op het voorgestelde bezuinigingsscenario te geven. Daarmee dragen zij bij aan de definitieve besluitvorming hierover door het algemeen bestuur van VR NHN op 14 maart 2025.